

# ИКОНОМИЧЕСКИ ИЗВЕСТИЯ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ НА  
Търговско-Индустриалната Камара и Стоковата Бурса в Варна.

Всичко, що се отнася до Икономически Известия се изпраща до Варненската Търговско-Индустриална Камара.

Абонаментъ { Годишенъ . . . 100 лв.  
Полугодишенъ . . . 60 „  
Чужбина (годишенъ) 140 „

Обявления { 1 стр. 600 лв. — 1/2 — 300 лв.  
1/4 „ 180 „ — 1/8 — 100 „

Борисъ Санжовъ.

## Въ защита на кожарската ни индустрия.

Нашата икономическа мисъл, относно насърчението на мѣстната ни индустрия, не е единодушна. Има икономисти, които и до днесъ поддържатъ мнението, че България, като дребноземледѣлческа и скотовѣдска страна, не е пригодна за едно *естранно* индустриално развитие, а само за индустрии, свързани съ земледѣлскитѣ и скотовѣдни производни на страната. Затова и държавното насърчение трѣбва да бѣде насочено единствено къмъ подкрепа на ония индустрии, които преработватъ само суровитѣ произведения на нашата земя, а всички други индустрии, като памучната, машинната, химическата, стъкларната и др., преработващи изключително чужди сурови материали, би трѣбвало да бѣдатъ оставени на собственитѣ имъ усилия — безъ специална държавна покровителствена намѣса.

Основанията на този възгледъ, поддържанъ още отпреди години, сѫ добре известни на сведущитѣ по въпроса. Спирайки насърчението и развитието на горнитѣ „безпочвени“ индустрии, държавата ще бѣде освободена отъ задължението да прибѣгва къмъ високи мита, съ което ще улесни *вноса* на съответнитѣ чужди издѣлия, а това ще създаде благоприятни договорни условия за *износа* въ чужбина на наши сурови и индустриално преработени земледѣлско-скотовѣдни произведения. По този начинъ, чрезъ методитѣ на една *земледѣлско-индустриална политика*, стопанското развитие на страната ни ще бѣде поставено въ границитѣ на нейнитѣ естествени условия и възможности, а нацията ни, крепко закрепена на земледѣлско-скотовѣдната си основа, ще прояви максимума отъ спотаената си енергия за стопанско и обществено благоустройство и напредѣкъ.

Тая политика, която нейнитѣ поддръжници отново изнасятъ въ икономическия ни печатъ, не бива да бѣде презрително пренебрегвана, както нѣкои нейни противници обичатъ да правятъ. Може тя да е въобще или въ частности твърде спорна и невъзприемлива, но тя заслужава да бѣде

разгледвана съ подобающа сериозностъ, защото най-малкото, което може да ни даде — е да послужи поне за *корективъ* на бъдещата ни индустриална дейностъ и политика. По тоя въпросъ ние, навѣрно, ще имаме скоро случай да се произнесемъ и то ржководими, разбира се, единствено отъ интереситѣ на *създадената ни вече* индустрия, която не трѣбва по *никой начинъ* необмислено да излагаме на сътресения.

За сега нашето намѣрение е да се спремъ само върху нѣкои погрѣшни улечения, въ които попадатъ поддръжницитѣ на земледѣлско-индустриалната политика и поводъ за това ни дава г. Н. Пашеровъ съ последната си статия за *кожарската индустрия*, която, както и видено-тъжачната, намира твърде малко снизхождение у него.

Споредъ автора, кожарската ни индустрия, макаръ и по естество на производството си да е тѣсно свързана съ скотовѣдното ни стопанство, а по произходъ и минало да държи едно отъ първитѣ мѣста въ промишленото ни развитие, днесъ тя се е превърнала въ *паразитна* индустрия, както по отношение на държавния фискъ и консуматоритѣ, тъй и по отношение на скотовѣдното ни стопанство. Подтвърждение на тая тежка присѣда авторътъ намира въ обстоятелството, че тая индустрия, въпреки многото години и насърчение отъ държавата, още не е успѣла да овладѣе и прибере въ производството си нашитѣ сурови кожи, а продължава да внася и обработва такива отъ чужбина. Отъ друга страна, тя още не е могла да завладѣе вътрешния ни пазаръ, въпреки високитѣ покровителствени мита надъ чуждитѣ обработени кожи и издѣлия, които не е въ състояние да конкурира нито по качествена обработка, нито по цена. Съ други думи — една индустрия, която не може да постигне своето предназначение: да подигне скотовѣдството ни, обработвайки неговитѣ сурови кожи, и да достави доброкачествена и евтина стока на консуматора, конкурирайки чуждестранната такава. Затова и нейното същест-

буванке, споредъ г. Пиперовъ, става вече паразитно, т. е. въ полза само на притежателятъ ѝ, а въ увреда на държавния фискъ, на скотовъдството ни и на консуматоритѣ.

Ето и статистическитѣ основания за тия негови заключения:

1. *Вносътъ на чужди сурови кожи* отъ едъръ рогатъ добитѣкъ е постоянно нарастващъ: отъ 1,663,758 кгр. презъ 1909 г. той е достигналъ 2,078,272 кгр. презъ 1912 и 2,393,221 кгр. презъ 1921 год.

2. Също така значителенъ и даже нарастващъ си остава и *износътъ на наши сурови кожи* — овчя, козешки, агнешки и ярешки, които кожарската ни индустрия не е била въ състояние да сработи. Така, презъ 1886 год. този износъ е билъ 751,000 кгр., а презъ 1921 год. се е вдигналъ на 963,000 кгр.

3. Най-сетне, като резултатъ отъ това положение, дължимо на безсилието на кожарската ни индустрия, идатъ цифритѣ на *чуждия вносъ* на гйонове и кюселета, а именно: презъ 1909 год. 682,974 кгр., а презъ 1921 год. 661,597 кгр.

Тия сж даннитѣ, които г. Пиперовъ ни привежда и въз основа на които неговото отношение къмъ кожарската ни индустрия е тъй недружелюбно. На тия статистически данни, обаче, авторътъ е погледналъ, споредъ насъ, твърде шаблонно и едностранчиво, а не като данни, движението на които е въ зависимостъ отъ много фактори и условия, които не трѣбва да се пренебрегватъ, когато има да седимъ за дадена индустрия.

Да вземемъ най-напредъ даннитѣ за постоянно увеличавания се вносъ на чуждестранни сурови кожи, а именно: отъ 1,663,758 кгр. въ 1909 год. на 2,078,272 кгр. въ 1912 г. и 2,393,221 кгр. въ 1921 г. Тѣй както авторътъ привежда тия данни, очевидно е, че увеличението на вноса започва отъ войнитѣ пасамъ, когато нашия едъръ рогатъ добитѣкъ, значително намаленъ и изтощенъ, не можеше да доставя нужнитѣ и годни за преработване материали на индустрията ни. Затова и тази последната, за да задоволи повъшения спросъ на обработени кожи въ страната, трѣбваше естествено да увеличи и вноса на чуждестранни сурови кожи.

Но трѣбва ли отъ това да се заключи, че тя е свързала връзкитѣ си съ мѣстното производство и е пренебрегнала преработването на наши сурови кожи?

За съжаление, ние не разполагаме за всички години съ пълни и точни данни, но тия, които имаме за 1923 година, говорятъ противното. Въ анкетираниитѣ презъ тая година отъ Българската народна банка 24 кожарски фабрики сж

били преработени всичко 2,003,388 кгр. сурови кожи, отъ които 1,579,882 кгр. чуждестранни срещу 423,506 кгр. наши. Това количество на преработенитѣ наши кожи е, наистина, малко, но имайки предвидъ изключителното положение на едриятъ рогатъ добитѣкъ, то е вече достатъчно доказателство за подържанитѣ връзки на кожарската ни индустрия съ мѣстното производство. Ние не трѣбва да бждемъ тъй много придиричави и отъ едно изключително движение на дадени цифри прѣзъ известно време да правимъ прибързани заключения, които могатъ да бждатъ опровергнати още на следната година. Така, ние имаме всички основания да твърдимъ, че презъ изтеклата 1924 и 1925 година процентътъ на употребенитѣ мѣстни кожи е не само отново и значително повъшенъ, но и качеството на произведената стока въ нищо не отстъпва на чуждестранната.

По отношение даннитѣ за *износа* на наши сурови кожи, г. Пиперовъ също пресилено вади неприятни заключения за кожарската ни индустрия. Всѣкому е известно, че ние вече не изнасяме кожи отъ едъръ рогатъ добитѣкъ, понеже тѣ всички оставатъ за мѣстни нужди, било преработвани отъ фабрицитѣ, било направо отъ населението. Ние изнасяме кожи само отъ дребенъ рогатъ добитѣкъ, който наистина показва едно постоянно увеличение: 1886 г.: 751,000 кгр., 1921 г.: 963,000 кгр., 1923 г.: 1,051,554 кгр., и 1924 г.: 1,862,975 кгр. Но за тоя износъ твърде прибързано е да винимъ кожарската ни индустрия. Наредъ съ преработването на кожи отъ едъръ рогатъ добитѣкъ, тая индустрия е вече започнала да преработва и *наши дребни кожи*, но още е рано да искаме отъ нея чрезъ това си производство да съкрати износа на тия кожи. Къмъ тая нова и трудна фабрикация тя прибегва, съ рѣди изключения, едва следъ войнитѣ, когато и най-обикновената фабрична и занаятчийска промишленостъ срѣщаше толкова много и мъчно преодолими затруднения. Въпреки всичко, това начало даде резултати, които подхранватъ надежди за едно добро и сигурно бъдаще. Така, само въ цитираниитѣ по-горе и анкетираниитѣ отъ Българската народна банка 24 кожарски фабрики сж изработени 1,840,234 кгр. *едри кожи*: гйонъ, боксъ, юфтъ, табанъ-хастаръ, бланкъ, кожа за царвули, трансисли и др. а 68,350 кгр. *наши дребни кожи*: за финни кожени издѣлия, за мебели, сахтиянъ, сирометни кожи и пр.

Най-сетне, даннитѣ, които г. Пиперовъ привежда за вноса на чуждестранни гйонове и кюселета, а именно: презъ 1909 г.: 682,974 кгр. и презъ 1921 г.: 661,597 кгр., говорятъ тѣймо противъ неговитѣ твърдения. Тия данни показватъ, че кожарската ни индустрия, съ добровачественото си

производство, е вече успяла не само да ограничи, а даже и да намали вноса на чужди гйонове и куселета и то при едно изключително увеличение на населението и нуждитъ на страната, както бѣ презъ 1921 год. Това ограничение и намаление на чуждия вносъ е още по-голъмо презъ последнитѣ години, съдейки по общитѣ цифри, които статистиката ни дава подъ рубрика: вносъ на „кожи и издѣлия“ — 1921 г.: 3,411,000 кгр., 1922 г.: 3,222,543 кгр., 1924 г.: 2,822,293 кгр. и 1925 г. (I—V): 1,328,951 кгр.

Всичко гореказано безспорно показва, че кожарската ни индустрия не стои замръзнала въ старитѣ си рамки, както г-нь Пиперовъ се изразява, а е въ постоянна дейностъ и усъвършенствуване, стремейки се да обхвае и преработи все повече наши сурови материали и да задоволи съ разнообразнитѣ си и солидни издѣлия все по-широки нужди на вътрешния пазаръ. Изобщо за производствения и технически напредѣкъ на тая индустрия ще приведемъ даннитѣ, които статистиката ни дава за развитието на кожарската индустрия презъ последното десетолѣтие. Въ 1909 година ние сме имали 22 кожарски фабрики съ двигателна сила 506 конски сили и едно производство, оценено на 45,000,000 лева, а презъ 1921 год. числото на фабрикийтѣ нараства на 30, съ 1492 конски сили и съ производство 84,000,000 лева, което, две години по-късно, въ 1923 год. (само за 24 фабрики), достига на 158,000,000 лева. Къмъ тия данни, които показватъ една *утроена* двигателна сила и едно производство *увеличено съ 50%* трѣбва да прибавимъ и *разширеното приложение на машинарията*, състояща се отъ барабани, цепначей, валцови машини, преси, опъвачки и други, броятъ на които отъ 96 въ 1909 год. е нарастналъ на 254 въ 1923 год., т. е. едно увеличение по-вече отъ 150%.

Рѣдко друга наша индустрия е проявила отъ войнитѣ насамъ такъвъ технически подемъ, като гореочертания и такова упорство въ стремежа си да постигне своето предназначение. Но трѣбва да забележимъ, че всичко това е още *начало* въ развитието на кожарската ни индустрия, че тя именно сега започва своето действително съоръжение, което съвременнитѣ нужди изискватъ. Предъ нея телурва се разкриватъ перспективи за по-широка дейностъ и за по-голъмо участие съ други промишлени бранши въ общото издигане на народното ни стопанство. И въ тоя началенъ периодъ отъ развитието ѝ, когато тя вече е успяла да прекрати вноса на наши говежди кожи и започва тѣхната обработка, а вноса на чуждестранни обработени и сурови кожи и издѣлия отъ 3,411,000 кгр. въ 1921 год. е свелъ на 2,822,293 кгр. презъ 1924 год., г-нь

Пиперовъ идва съ обвинението, че нейното съществуване е паразитно, а създателитѣ ѝ — скрити съдружници на държавата въ вноснитѣ и износни мѣта. Следователно, споредъ него, на досегашния начинъ на покровителство трѣбва да се тури край, като премане държавата заврила върху самитѣ мѣстни кожи, а не върху тѣхната преработка, т. е. като се лиши кожарската ни индустрия отъ правото на безмитенъ вносъ на сурови чуждестранни кожи и пр.

Какво би станало, ако тая стопанска политика на г. Пиперовъ бѣде усвоена спрямо кожарската ни индустрия? Нѣма ли да се дойде до резултати тъкмо обратни на тия, които самъ той очаква? Не би ли се бързо принажило и превърнало днешното ни модерно кожарско производство въ едно еснафско производство на кожи за царвули и пр., а вносътъ на чужди кожи и издѣлия не би ли напълно завладѣлъ вътрешния пазаръ, а като последиствие отъ това, не ще ли бждатъ подтиснати „въ мракъ и беднотия“ 200,000 овчарски семейства, както се изразява г. Пиперовъ?

Ето въпроситѣ, които трѣбва да бждатъ разрешени, преди да посѣгаме върху една индустрия, която, чрезъ енергия и рискъ на създателитѣ ѝ и съ толкова жертви отъ страна на държавата, все повече издига съществуването си до ръста на истинското ѝ предназначение...

## По извънредния тридесетъ милионенъ кредитъ за професионално образование.

Професионалното образование у насъ е единъ отъ онези въпроси, които се обсъждаха редица години отъ общественици и политици и често по най-дилетански начинъ. Но това не е толкова страшно; опасното е когато фразитѣ се обръщатъ въ проекти и дѣла, които иматъ своитѣ фатални последиствия.

За да се създаде редъ и планомерностъ въ сервиза на професионалното образование, въ 1924 год. се прие отъ Народното Събрание сега действующия „Законъ за търговско-промишлено образование“, който въ своята първообразна форма т. е., като проектъ, бѣше дѣло на специална комисиия. Макаръ и узаконенъ не въ първоначалната си форма, тоя законопроектъ дава достатъчно ясни и императивни директиви за понататъшната дейностъ на меродавитѣ фактори въ тая областъ.

Една отъ основнитѣ наредби въ първата глава на закона е чл. 5, който гласи: „За обсъ-

ждане на законопроекта, програми, правилници и принципиални въпроси, учредява се при Министерството съветъ за търговско-промишленото образование. Той се свиква на заседание поне веднажъ въ годината.\*

Съ тоя съветъ авторитѣ на законопроекта дѣляха създаването на съвещателно тѣло, подобно на висшия учебенъ съветъ при Министерството на народното просвещение, състоящъ се отъ редица изборни и назначени лица, които съ своитѣ специални познания и съ своя дългогодишенъ опитъ по разнитѣ отрасли на професионалното образование да набелязватъ пѣтицата на неговото развитие у насъ, да определятъ неговитѣ желателни форми и типове, та да се избѣгватъ онези грѣшки, които сж неизбежни и при най-свършената бюрократическа организация на едно министерство. А трѣбва да се признае, че Министерството на търговията, което съединява въ себе си най-много и най-разнообразни сервиси отъ българското народно стопанство, се нуждае най-вече отъ подобни съвети и при другитѣ си отдѣления. Обстоятелството, че чиновницитѣ отъ това министерство сж удавени въ многото текущи административни въпроси, не имъ дава правото да претендиратъ, че могатъ да решаватъ правилно и изчерпателно всички принципиални проблеми на своитѣ отдѣления.

Още по-малко иматъ правото да претендиратъ за това министритѣ, които дай Боже да отговарятъ въ днешния тежъкъ моментъ на своето назначение — да бждатъ добри политически лица. И въ високо културнитѣ страни, дето пресата и общественото мнение сж добра школа за държавника и политика, и дето служащия персоналъ стои на висотата на своето положение, съвещателнитѣ тѣла отъ горния характеръ сж законно явление; тѣ облекчаватъ изясняването и правилното решение на по-сложнитѣ и спорни въпроси въ областта на даленото министерство; тѣ осигуряватъ стабилността въ политиката на последното и освобождаватъ самиятъ министъръ отъ голѣми отговорности предъ общество и народъ. И какво може да иска повече отъ това единъ днешенъ министъръ въ нашата държава, която трѣбва да се старее съ най-скромнитѣ средства на своя народъ и съ осѣдния си бюджетъ да поддържа модерни държавни институти, да издигне своето гражданство до културнитѣ и стопански придобивки на напредналитѣ страни? Естествено е, че при подобно положение на държавата ни се налага не само голѣми икономии, но и още по-голѣма целесъобразностъ въ разходитѣ. Въ таява богати страни, като Англия и Америка, ни единъ шелингъ или доларъ не се харчи безъ предварително добре обмисленъ и разкритикуванъ и провѣренъ планъ. У насъ, напротивъ, съдбата на стотици хиляди и милиони лева

се решава много лесно по мнението на нѣкое влиятелно, но напълно не компетентно лице, или лица, които, поради политическото си влияние, изтрѣгватъ отъ рѣшетѣ на министра предвиденитѣ нагледъ за много добри цѣли бюджетни суми, за да закрепятъ политическото си влияние въ даденъ избирателенъ окръгъ. И въ тая борба за превземане на държавнитѣ суми, или даже за нареждане на държавния бюджетъ, се парализира всѣка принципиална държавническа идея и сериозенъ планъ въ правителство и парламентъ.

Когато се работи закона за „търговско-промишленото образование“ предъ комисията, въ която влизаха и доста много чиновници отъ Министерството на търговията, се изясни достатъчно, че сегашнитѣ професионални училища сж крайно неуредени въ смисълъ на здания, инвентаръ, работилници, лаборатории, библиотеки и т. н. и че при тази техническа беднота, училищата даватъ главно книжни хора, неспособни да се приспособятъ къмъ съответната професия, индустрия или занаятъ. Само този, който има що годе технически познания и е посещавалъ нашитѣ промишлени училища, ще може да разбере при какви карикатурни условия иска нашата държава да създаде просвѣтени хора за нашата индустрия и стопанство. Първото условие за доброто обучение въ едно техническо училище е зданието съ своитѣ механически работилници, съ достатъчнитѣ си оръдия и машини, шлосерни и лярни отдѣления, съ богатъ материалъ за монтиране на разни машини и мотори, съ приспособления и работилници за поправки и за извършване на чужди поръчки и др. И понеже всички горни удобства сж свързани съ постройката, то въ нивоя държава не се открива сериозно техническо училище, преди да се построи съответното здание. У насъ е тъмно обратното: съ десетки години първокласни по програма професионални училища вегетиратъ въ разни бараки (както е напр. габровското), дето измѣчатъ учители и ученици и карикатурятъ техническото образование.

Всички наши сегашни училища съществуватъ отъ самото си откриване на бивуачни начала. Сжщото е и съ търговскитѣ ни училища, които се наотериваха за последнитѣ години до толкова, че създадоха надпроизводство отъ младежи въ тоя видъ образование и при това въ повечето случаи кандидати безъ сериозна подготовка, тъй да се каже намазани само съ пудрата и червилото на търговското образование.

Но ето и самитѣ факти за нашитѣ търговски училища. Най-старото средно училище — Свищовското, интересува Министерствъта на търговията само, когато се обяви нѣкоя ученическа стачка тамъ. По общото оплакване на учителската му колегия,

Министерството въ течението на много години не е дало нито един левъ за кабинети или библиотека. Последната даже напоследък е станала ненужен аксесуаръ за преподаването. Зданието е станало вече тѣсно и отдавна иска разширяване, обаче, нѣма живъ човѣкъ въ държавата, който да отговори на тая елементарна нужда.

Бургазкото търговско училище е настанено вече 20 години въ едно невъзможно здание, което изключва всѣка хигиена и противоречи на най-елементарнитѣ български условия за обучение и наука. Софийското и Пловдивското училища сжщо страдатъ отъ несгодитѣ на частнитѣ здания. За новооткрититѣ търговски училища въ Ст. Загора, Търново и др. да не говоримъ.

По тѣзи причини, комисията, която работи закона, настоя и хората отъ Министерството, които и сега сж тамъ, се съгласиха, че въ течението на редица години не трѣбва да се откриватъ нови професионални училища, особно отъ специалноститѣ, които вече сж застъпени съ такива училища, до гдето не се уредятъ съществующитѣ. Тогава се разбра отъ всички, че *качеството* въ професионалното образование е много по-важно отъ колкото въ общото. Тѣзи съображения отчасти накараха комисията да предвиди въ закона „Фондъ за насърчение на професионалното образование“, чийто средства да послужатъ за по-доброто оборудване на сегашнитѣ училища, за постройка на здания и пр.

Логически отъ това следва, че частъ отъ сумитѣ на бюджета при едно евентуално негово увеличение трѣбва да послужатъ за горнята цѣль и въ никой случай не за нови наченки отъ професионални училища.

Какво виждаме, обаче, фактически? Въ тазгодишния държавенъ бюджетъ е предвидена свърхъ редовнитѣ разходи за професионалното образование и една извънредна сума отъ 30,000,000 лева за засилване на сжщото. И министерството на търговията, намѣсто да използва тоя кредитъ за подобряване мизерното положение на съществующитѣ училища, на мѣсто да засили тѣхния инвентаръ, работилници и пр., намѣсто да даде на нѣкои отъ тѣхъ по-почтени суми за полагане основи за училищни здания — изобщо да направи това, което се върши въ всѣка културна страна въ подобни случаи, решило е да раздаде горнята сума за откриване на нови училища! Така напр. вѣстникитѣ изнесоха, че кредита 25,000,000 лева (?) вече билъ разпределенъ и то по следния начинъ: 1) за откриване на механо-техническо училище въ Бургазъ 700,000 лв., 2) за механо-техническо училище въ Казанлъкъ — 700,000 лв., 3) за механо-електрическо училище въ Карлово — 2,500,000

лв., 4) за кожарско училище въ гр. Ловечъ — 2,000,000 лв., 5) за коларско училище въ Новоселци — 80,000 лв. и 6) коларско училище въ Козлудуй — 80,000 лв. 7) за коларско училище въ Батакъ — 80,000 лв., 8) за сградо-строително училище въ с. Ярловци — 500,000 лв., 9) за каменоделско въ Айтосъ — 500,000 лв., 10) за грънчарско въ с. Бусинци (трѣпско) — 500,000 лв., 11) за техническо училище въ Луковитѣ — 1,000,000 лв. и т. н.

Отъ горното се вижда, че съ тоя извънреденъ кредитъ, се иска да се даде животъ на цѣли 4 нови технически училища (въ Бургазъ, Казанлъкъ, Карлово и Луковитѣ), за които цѣль се дава общата сума 4,900,000 лв.! Или при наличността на сегашнитѣ 4 механо-технически училища (София, Габрово, Русе и Варна), които *за сега напълно задоволяватъ страната и се нуждаятъ само отъ подобрене*, цѣли се откриването на три нови още по-нещастни и неуредени такива училища! Всѣки, който има представа що е механо-техническо училище и какъвъ е индустриалния капацитетъ на България, ще се зачуди на тоя замахъ на Министерството.

И така, отъ сега нататъкъ земеделческа България ще има 8 механо-технически училища, т. е. повече отколкото други по-населени и чисто индустриални страни, като Чехословакия, Австрия, Саксония и пр.

Просто човѣкъ не може да побере въ главата си мисълта на Министерството да умъртви по горния начинъ една крупна сума, която, разпределена между нѣколко отъ сегашнитѣ училища, би могла да изиграе една културна роль за страната. Но съ разпрѣсване на 25 милиона лева на повече отъ 20 мѣста не само се обезцѣнява и умъртвява значението на сумата, но и се учи населението на едно много карикатурно разбиране професионалното разбиране. И дѣйствително, кой сервосецъ човѣкъ може да мисли, че техническото образование ще намѣри условия за развитие въ Казанлъкъ, Карлово или Луковитѣ, преди то да е закрепнало въ София, Пловдивъ, Варна или Русе!!...

Завършвайки статията си, ние апелираме къмъ Министерството на търговията, да вземе бързи мѣрки за конституиране и свикване съвета за професионалното образование, въ който трѣбва да се набѣлѣжатъ най-близкитѣ нужди на това образование и се установи нужната принципностъ и редъ въ неговия животъ. Министерството трѣбва да оправдае по-скоро прехвърлянето на това образование подъ своето вѣдомство, на първо мѣсто като си създаде достоенъ съветателенъ органъ въ лицето на горния съветъ.

## ЗАНАЯТЧИЙСКИ ОТДЪЛЪ.

Отложена занаятчийска изложба. Варненската Окр. Постоянна Комисия съобщава, че проектираната през м. августъ занаятчийска изложба въ гр. Варна, по технически причини, се отлага за времето отъ 20 тек. септември до 6 ид. октомврий.

Желающитѣ да представятъ свои изделия въ изложбата, трѣбва да заявятъ въ Варнен. Окр. Постоянна Комисия най-късно до 15 того.

Премии и дипломи ще се даватъ само на отличилитѣ се занаятчи отъ Варненска окръж, но не и на участници отъ други окръжи.

Желателно е занаятчийството отъ окръга непременно да вземе участие въ тая първа Варненска окръжна занаятчийска изложба.

Резултатътъ отъ I калфенски общарски курсъ — Търново. На 30 м. м. се произведе изпитътъ на завършилитѣ I калфенски курсъ общарски калфи въ гр. Търново и въ сщия денъ се е състояла изложбата на изработенитѣ отъ курсиститѣ предмети. Изпитътъ и изложбата сж били публични и добръ посетени отъ гражданството и мѣстния общарски еснафъ. На отличилитѣ се въ изпита калфи, мѣстното общарско сдружение е раздало награди, състоящи се отъ разни общарски инструменти.

Отъ следвалитѣ курса 48 калфи, явили се на изпитъ 44 души. Отъ тѣхъ минаватъ въ II калфенски курсъ съ успѣхъ: много добъръ 6 души; съ добъръ 20 и съ среденъ — останалитѣ 18.

Курсиститѣ, доволни отъ резултатитѣ на курса, сж изказали устно и писмено своята голѣма благодарностъ на Камарата за открития курсъ на мѣстното общарско сдружение и занаятчитѣ, мѣстни членове на камарата, г. Т. С. Кумановъ и Ник. Атанасовъ, за положенитѣ имъ грижи по модернизиранието на занаятитѣ и на ржководителя на курса г. Ив. Стоевъ за умѣлата и резултатна работа. Тоя денъ е билъ истинско тържество за общарския еснафъ въ Търново и особено за общарскитѣ работници, което тържество е била привършено съ нѣколко ободрителни и насърчителни думи къмъ калфитѣ отъ ржководителя на курса, г. Ив. Стоевъ, председателя на общарскитѣ сдружение г. Ц. Станоевъ и члена на камарата г. Т. С. Кумановъ.

Кожаро-бояджийския курсъ. Сжщо на 30 м. м. сж произведени изпититѣ на курсиститѣ, завършили двумесечния курсъ по кожарско-бояджийство въ Търново, като въ сщия денъ е била устроена публична изложба на обработенитѣ отъ курсиститѣ при практическитѣ занятия разни видове и цѣтове кожи.

Отъ записалитѣ се 22 курсисти — кожари, завършили пълния курсъ и се явили на изпитъ и завършили съ успѣхъ 14 души.

Следъ тоя курсъ, разпоредено е откриването сжщо такъвъ въ гр. Габрово подъ ржководството на сщия учитель-инструкторъ при камарата г. Хр. Стояновъ.

Занаятчийско събрание. На 8 того, въ вторникъ, въ салона на камарата ще се състои събрание на Настоятелствата на всички мѣстни занаятчийски сдружения, въ което ще се дадатъ ужитваня по приложението новия законъ за Организиране и подпомагане занаятитѣ и ще бждатъ и разгледани извънредно важни въпроси въ свръзка съ тоя законъ.

Такива събрания ще бждатъ свикани въ най-скоро време и въ всички по-важни занаятчийски центрове изъ района на камарата.

Провѣрки на занаятчитѣ. Варненското общарско-чехларско сдружение е предприело ревизия на всички общари, които упражняватъ самостоятелно занаята си въ града и констатирани съ актове вече случаи на нарушения закона и изпратени последнитѣ за наказание въ камарата.

Горня Оряховския есененъ мострень панаиръ приближава. Ще се открене на 17 и ще продължи до 27 того.

Занаятчи и индустриалци! Не пропускайте да вземете участие въ него съ вашитѣ произведения. Дайте възможностъ на широкитѣ маси да се запознаятъ съ преимуществото на вашитѣ произведения, за да ги предпочитатъ предъ европейскитѣ и ги диятъ навсѣкжде. Докажете имъ, че вие можете хиляди пѣти по-добре да задоволявате тѣхнитѣ нужди съ всичко, което имъ е необходимо при сравнително много по износни условия — цени, качество, изпълнение, свършенство, материали и пр.

Миналия пролетенъ панаиръ съ своитѣ резултати насърдчи мнозина изложители и въ предстоящия се очакватъ много по-вече изложители. Ето защо, побързайте на врѣме да сж ангажирате нужното ви мѣсто за изложбата. Никога не чакайте последния денъ, защото рискувате въ такъвъ случай да останите безъ мѣста. За подробности се отнасятъ до управлението на панаира — Горня Оряховица.

---

**МАШИНИ за ПРОИЗВОДСТВО на ЦИМЕНТЪ и КАМЕНОСТРОЩАЧКИ**  
отъ машинната фабрика **G. Luther A. G.**  
— Braunschweig, доставя фабрика **Вулканъ А. Д.** — Варна.

## Вътрешенъ отдѣлъ.

Срещу репарационния дългъ на България, английското правителство (респективно департамента по репарациитѣ въ гр. Лондонъ) е поставило подъ възбрана (запоръ) сумата англ. лири 360, които сж отпуснати на г. Куюмджиевъ отъ английско застрахов. дружество. Съобщава се на интересующитѣ се, че гореказанитѣ англ. лири се продаватъ. Нуждающитѣ да се отнесатъ до г. Куюмджиевъ, София ул. Евлоги Георгиевъ № 36.

Дирекцията на Държавното Промислено Кошничарско мебелно училище въ гр. Плъвенъ, обявява на интересующитѣ се, че отъ 1 до 14 септември 1925 год. ще се приематъ ученици и ученички за 1925/1925 учебна година въ 1 курсъ (IV класъ) на същото училище.

Курса на училището е 3 годишенъ, презъ което време се изучаватъ освенъ плетарската практика и следнитѣ предмети:

Български езикъ, професионално сметководство съ търговска кореспонденция, геометрия, трудова хигиена, профес. законодателство, Индустр. химия, материалознание, отглеждане на плетарската върба, плетарство съ конструктивно знание, специално русуване и пенне.

Желаящитѣ да постъпятъ за ученици и ученички, трѣбва да подадатъ до директора на училището именникъ, придруженъ съ слѣдните документи.

1) Училищно свидетелство за завършено прогимназиално образование,

2) Кръщелно свидетелство, отъ което да се вижда, че кандидата не е по-старъ отъ 17 год.

3) Медицинско удостоверение, че физически е развитъ. За външни ученици се урежда обща кухня съ по-евтина храна.

Училището се помещава въ центъра на града улица „Борисова“ № 5.

## Външенъ отдѣлъ.

Министерството на търговията, промишлеността и труда (отдѣл. търговско) е изпратило въ камарата ни преписъ отъ окръжната наредба № 150 отъ 5 май т. г. на гръцкото министерство на финанситѣ, относно удостоверенията за произходъ на внасянитѣ въ Гърция стоки и преписъ отъ рапорта на българската царска легация — Атина относно новитѣ митнически запрещения по вноса отъ 27 юли т. г. и изменението на митниче-

ската тарифа въ Полша съ постановление № 488 отъ 10 май т. г.

Преписитѣ отъ наредбата и рапорта сж на разположение на интересующитѣ се, всѣки прискѣтственъ день въ камарата.

Въ Букурещъ се готви издаването на единъ голѣмъ търговско-стопански алманахъ за Велика Румъния, отпечатанъ на близо 3000 страници, който ще излезе отъ печатъ презъ октомврий т. г.

Чуждестраннитѣ фирми могатъ да дадатъ своитѣ обявления въ тоя алманахъ при следнитѣ условия:

1	колона	отъ 260 м.м. / 40 м.м.	долара	40
1/2	"	" 130 м.м. / 40 м.м.	"	23
1/4	"	" 65 м.м. / 40 м.м.	"	12
1/8	"	" 32 м.м. / 40 м.м.	"	2

Споразумение при Рудолфъ Мосе, Букурещъ, Булевардъ Академней № 4.

Тютюневата култура въ Турция. Българския консулъ въ Цариградъ явява, че тазгодишната тютюнева реколта въ Турция, поради голѣмата суша въ страната, ще бѣде по-малка отъ миналогодишната. Въместо очакванитѣ, поради по-голѣмитѣ засаждания, 70 до 75 милиона килограма, тая година Турция ще произведе едвамъ 50 милиона кгр. Най-компрометирана е реколтата въ Смирненско, където сушата е била най-голѣма. Въместо очакванитѣ въ тоя районъ 25 милиона кгр., ще се произведатъ само 13 милиона. За другитѣ райони не могатъ да се дадатъ още цифрови данни но, като се изключи Одринския районъ, реколтата и въ останалитѣ райони е по-слаба отъ миналогодишната.

## Консулски рапорти и Кореспонденции.

Положението на Цариградското тържище.

Цариградъ, 26 августъ 1925 год.

Зърнени храни пристигнаха отъ Анадола, Тракия и България: отъ Анадола 540 тона, отъ Тракия 125 тона и отъ България 320 тона, или всичко 985 тона. Това количество не е достатъчно за консомацията на Цариградъ и заради това сж направени нови и по-голѣми поръчки въ чужбина, главно въ Русия. Руското правителство е почнало да предлага храни въ Цариградъ на по-ниски цени, отколкото всички други конкуренти. То е подело наново своята политика отъ преди две години, която преследва целта да се завладѣе цариградския пазаръ и съ това да се направи населението на голѣмия градъ зависимо отъ Русия въ най-важната частъ на прехраната. Дали тоя пътъ то

ще успѣе да постигне целта си, ще зависи пакъ отъ това дали ще има достатъчно храни за износъ. Споредъ увѣренията на съвѣтскитѣ представители, тоя пътъ Русия имала възможность да изнесе не само колкото е потребно, за да се задоволятъ всички нужди на Цариградъ, но и повече отколкото преди войната, понеже вътрешната консумация въ Русия била намалѣла, поради намалението на градското население. Както и да е, но нашитѣ експортъори ще срещнатъ въ старата турска столица голѣмата конкуренция на рускитѣ храни и трѣбва да бждатъ приготвени за търсене пазари и другаде, вждѣто тая конкуренция ще се осѣща по-малко.

Ценитѣ на хранитѣ презъ миналата седмица бѣха:

Пшеница тракийска	17	гроша оката.
" анадолска	19	" "
" " смѣсь	17	" "
" българска	19 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	" "
" аржентинска	19 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	" "
" австралийска	20	" "
" Манитоба	20 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	" "
Ржжъ	11 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	" "
Кукурузъ фобъ въ чув.	13 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	" "
Ечемиязъ за фуражъ	10	" "
" " бира	11	" "

Брашна не пристигнаха и тая седмица отъ странство. До като трае днешната митнишка тарифа, не ще могатъ да пристигатъ и занапредъ.

Цената на мѣстното съ рандеманъ 80% е 1440 гроша за торба отъ 72 вгр. Поради спадането на цената на брашното имахме и едно малко спадане въ цената на хлѣба: по 20 пари на килограмъ за всѣко качество.

Стокътъ на готовото брашно постоянно намалява поради по-малкитѣ пристигания на зърнени храни отколкото сж потребни за консумацията. Той е за сега само 50,000 торби.

Млѣчни продукти пристигнаха въ много ограничени количества. Ценитѣ оставатъ почти сжщитѣ: 7<sup>1</sup>/<sub>2</sub> лири тенекето одринско бѣло сирене; 80 гроша сръбски кашкавалъ вилото транзитъ, 70 гроша ромжнски.

Живъ добитѣвъ пристигна главно отъ Анадола. Ценитѣ на месето спаднаха на 90 гроша оката караманъ, 95—100 гроша къвѣрджиетъ и 70—75 говеждото.

Другитѣ стоки си запазиха почти неизменни старитѣ цени, освенъ износнитѣ, които се повлияха малко отъ покачването на лирата и съ тенденция на спадане. Така восъбѣтъ, афионътъ, валонейта, сусамътъ сж съ явна тенденция на спадане, безъ тая тенденция да се е изразила, обаче, въ момента въ цифри, понеже продавачитѣ още се

колебаятъ дали да продадатъ стокитѣ си днесъ или да изчакатъ другъ моментъ. Само афионътъ чето спадане почна не толкова поради подобрието на лирата, колкото поради конвенцията за забрана употребата му, се продава вече на много по-низки цени отъ ония преди месецъ два, понеже държателитѣ му не могатъ да се надѣватъ на подобрието на ценитѣ. Отъ 33 турски лири ценитѣ на опиума спаднаха до 23 лири оката за анадолски и отъ 40 лири на 30 лири за македонски. Само вълната си пази цената на 105 за анадолска и 110—115 за тракийска.

## ТЪРЖНИ.

Понеже производениятъ на 17 августъ т. г. търгъ за доставката на стѣкла за вагонни прозорци, стѣкла за сигнални фенери и др. не се състоя по неявяване на конкуренти, то за сжщитѣ ще се произведе втори търгъ по сжщитѣ поемни условия на 25 Септември т. година.

Понеже производения на 1 августъ т. година търгъ за дървенъ строителенъ материалъ за нуждитѣ на Главната дирекция на желѣзниц. и пристанищата не се утвърди само по отношение на VII група, то за сжщата цѣль ще се произведе втори търгъ на 27. IX т. г. само за материалитѣ отъ тази група.

Русенското кооперативно водоснабдително бюро известява на интересуващитѣ, че на 14 IX т. г. отъ 15 до 16 часа въ Канцеларията на Русенското окръжно данъчно управление и Кеманларската община ще се произведе търгъ, съ тайна конкуренция, по отдаване на предприемачъ доставката и инсталирането на два газожени мотори и две помпи за водопровода на Кеманларската група. Залогъ при предложението 2% върху обявената стойность на помпитѣ, а следъ възлагането търга 5%, въ удостоверение на вѣкое българско държавно кредитно учреждение. Поемнитѣ условия могатъ да се видятъ всѣки присѣственъ день въ водоснабдителното бюро и Кеманларската община.

Понеже производения на 18 VIII т. г. търгъ за доставката на буксови челюсти за локомотиви за нуждитѣ на Гл. дирекция на желѣз. и пристан. не се състоя, то за сжщата цѣль ще се произведе втори търгъ по сжщитѣ поемни условия на 28 септември т. г.

На долнитѣ дати въ 3 ч. сл. обѣдъ въ Соф. Окр. Финансово управление, ще се произведатъ слѣднитѣ търгове за нуждитѣ на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата:



На 19 септември т. г. за доставка на капачки, подбивки, каси, сърпове и гребла.

На 21 септември т. г. за доставка на винторезни дъски за металъ и дърво.

На 19 септември т. г. за доставка на запирчески материали за ж. п. работилници.

На 26 септември т. г. за доставка на разни дърводълски инструменти.

На 26 септември т. г. за доставка на релси желязни.

На 17 юлий т. г. за доставка на разни видове желязо.

На 30 септември т. г. за доставката на торби (чували) ютени за циментъ

На 1 октомври т. г. за доставката на равномъри ролетки, дървени метри, ножици, французки ключове и др.

## ПАНАИРИ.

Министерството на търговията, промишлеността и труда съобщава, че подъ покровителството на Австрийската република се урежда отъ 6—12 септември т. г. въ гр. Виена международен мостренъ панаиръ въ който панаиръ ще участвуватъ 15 държави съ своитѣ индустриални и др. произведения.

**ГАЗОЖЕНИ МОТОРИ** отъ реномираната фабрика **G. Luther A. G.** — Braunschweig доставя фабрика **Вулканъ А. Д.** — Варна.

**МАСЛОДАЙНИ ИНСТАЛАЦИИ** отъ машинната фабрика **G. Luther A. G.** — Braunschweig доставя фабрика **Вулканъ А. Д.** — Варна.

## СВЕДЕНИЕ

За уловеното количество риба въ морето и езерата Варна—Гебедже, за времето отъ 10—16 августъ т. г. включително и продадена на рибното тържище въ гр. Варна.

### Риба уловена отъ морето.

Наименование на рибата	Количество въ		Цена за	
	брой	килограми	1 брой	1 килограмъ
Скумри	1404	124	отъ 7—14 лв.	отъ 12—148 лв.
Сафритъ	—	1681	—	„ 10—36 лв.
Кая	—	179	—	„ 21·10—26·80 лв.
Барбуна	—	81	—	„ 40—74 лв.
Сребърна	—	62	—	„ 3—10 „
Змаридъ	—	44	—	„ 6—18 „
Кефалъ	—	80	—	„ 8—80 „
Леферъ	—	41	—	„ 43—70 „
Разна	—	312	—	1 8—80 „
Калканъ	—	58	—	„ 3·50—15 лв.
Паламудъ	24	26	отъ 50—56 лв.	„ 50—56 лв.
Писия	—	1	—	по 20 лева
Всичко	1428	2689		

### Риба уловена отъ блатото.

Кая	—	1415	—	отъ 4—25 лв.
Кефалъ	—	31	—	„ 60—62 „
Бѣла риба	—	6	—	„ 71—73 „
Писия	—	2	—	по 25 лева
Разна риба	—	10	—	отъ 20—40 лв.
Всичко	—	1464		

### Отъ рѣна Намчия и Ст.-Орѣховското блато.

Шаранъ	—	50	—	отъ 18—28·10 лв.
Щука	—	54	—	„ 11·30—26 „
Бѣла риба	—	2	—	по 54 лева
Сомъ	—	20	—	„ 39 „
Всичко	—	126		

Уловената риба отъ 17—23 августъ включително т. г. и продадена на рибното тържище въ гр. Варна.

**Риба уловена отъ морето.**

Паламудъ	12	1	по 5·50 лв.	по 66 лв.
Скурия	448	40	отъ 5—18 лв.	отъ 50—180 лв.
Сафридъ	—	714	—	” 8—35·40 лв.
Кая	—	363	—	” 17—38·30 лв.
Барбуни	—	28	—	” 25—49 лв.
Змаридъ	—	56	—	” 18—29 лв.
Кефалъ	—	68	—	” 64—97 лв.
Разна	—	257	—	” 5—86 лв.
Леферъ	—	53	—	” 45·10—74 лв.
Сребърна	—	15	—	” 15—16 лв.
Калванъ	—	22	—	” 18—71 лв.
Илария	—	1	—	по 25 лева
Хамсия	—	5	—	” 20 ”
<b>Всичко</b>	<b>460</b>	<b>1623</b>		

**Риба уловена отъ блатата.**

Кая	—	1484	—	отъ 8—31·60 лв.
Кефалъ	—	133	—	” 68—94 лв.
Сребърна	—	9	—	по 6 лева
Бѣла риба	—	1	—	” 100 лева
Разна	—	28	—	отъ 36—50 лв.
Писия	—	13	—	” 28—50 лв.
Щука	—	4	—	по 40 лева
Бѣлица	—	4	—	” 17 лева
<b>Всичко</b>	<b>—</b>	<b>1676</b>		

**ИЗЛЕЗЕ ОТЪ ПЕЧАТЪ И СЕ ПУСНА ВЪ ПРОДАЖБА**

# **АДРЕСНА КНИГА НА БЪЛГАРИЯ**

1924/25 г., ИЗДАНИЕ НА ТЪРГОВСКО-ИНДУСТРИАЛНИТЪ КАМАРИ ВЪ  
**ВАРНА, БУРГАЗЪ, ПЛОВДИВЪ, РУСЕ, СОФИЯ.**

Книгата съдържа повече отъ 1000 страници, 4-о, разкошенъ печатъ и луксозно подвързана,

**СЪ ТРИ ОТДѢЛИ:**

**I. Обща часть, II. Адреси и III. Реклами.**

РЕДАКТИРАНА Е НА БЪЛГАРСКИ, ФРЕНСКИ И НѢМСКИ ЕЗИЦИ, СЪ ЕДИНЪ  
УКАЗАТЕЛЪ НА АНГЛИЙСКИ.

Необходима настолна книга за всѣки търговецъ, търговски  
представителъ, индустриалець и занаятчия.

**Доставя се отъ Търговско-Индустриалнитъ Камари.**

**Цена** { ЗА БЪЛГАРИЯ — 230 лева (двесте тридесетъ)  
          { ЗА ЧУЖБИНА — Долари 5 (петъ)

**ФРАНКО-БЪЛГАРСКА БАНКА****ЗА МЕЖДУНАРОДНА ТЪРГОВИЯ****Капиталъ лв. 22,000,000****Резерви лв. 6,000,000.****Централа СОФИЯ.**

**Клонове: София (съ агенция Ючъ-Бунаръ),  
Варна, Пловдивъ (съ агенция Филипово), Русе, Бургасъ, Хасково, Дуп-  
ница, Стара-Загора, Татаръ-Пазарджикъ и Ямболъ.**

**Кореспонденти въ всички по-големи градове въ странство и България.**

**Извършва всички банкови операции.**

**Приема влогове при най-износни условия.**

**Телегр. адресъ: „Интербанкъ“. 11—34—15 Клонъ Варна — Телефонъ № 300.**

**ТЕКСТИЛЪ****АКЦИОНЕРНО ДРУЖЕСТВО****СОФИЯ — ВАРНА.**

**На най-износни цени**

**ПРЕДЛАГА:**

**ПЛАТНА** български белени и небелени.

**ОКСФОРДИ и МАТЕРИИ** всички видове.

**Производство на собственитѣ му тѣкачни фабрики въ Варна.**

**Телефонъ № 332.**

**4 - 56 - 0**

**За телеграми: „ТЕКСТИЛЪ“.**

# „СТРУГЪ“<sup>66</sup>

МЕТАЛОДЕЯРНА И МАШИННА РАБОТИЛНИЦА  
на **М. ЧИТАЛОВЪ & С-иЕ К. Д-во, НОВА-ЗАГОРА**

За телеграми: „СТРУГЪ“.

Телефонъ № 14.

## Отливка и изработка:

Трансмисии, лагери, ремени, шайби, конзоли всички видове.  
Навзбва зжбни колела съ фрезъ машина.

КОМПЛЕКТИ ЧАСТИ за небетчийски мелници.

ПРЕСИ за бояджии и маслодайки.

Зжбни венци и други части за табашки барабани съ автомати.

ГЕНЕРАТОРИ ЗА МОТОРИ.

ДОЛАПИ и тръбни елеватори за бахчи.

МАГАНИ ЗА ПАМУКЪ масивна конструкция.

БУТАЛА и СИГМЕНТИ (гривни) за мотори и ПАРНИ МАШИНИ разни голѣмини.

ПРЕСТРУЖВАТЪ Цилиндри на мѣстото и въ работилницата.

Работа бърза и идеална. — Цѣни най-износни.

# Акционерна Банка „НАПРЕДЪКЪ“ - Плевенъ

Телефонъ № 22.

Телегр. адресъ: Напредъкбанкъ.

ОСНОВАНА ПРЕЗЪ 1876 ГОДИНА.

Капиталъ и резерви 15,000,000 лв.

Клонове:                      София,                      Варна                      и                      Червенъ-Брѣгъ.  
ТЕЛЕФОНИ:                      № 436,                      № 106,                      № 39.

Приема влогове срочни и безсрочни и по спестовни книжки

НА ИЗНОСНИ УСЛОВИЯ

При клона въ Варна специална служба  
по зърнени храни и варива на  
КОМИСИОННИ начала.